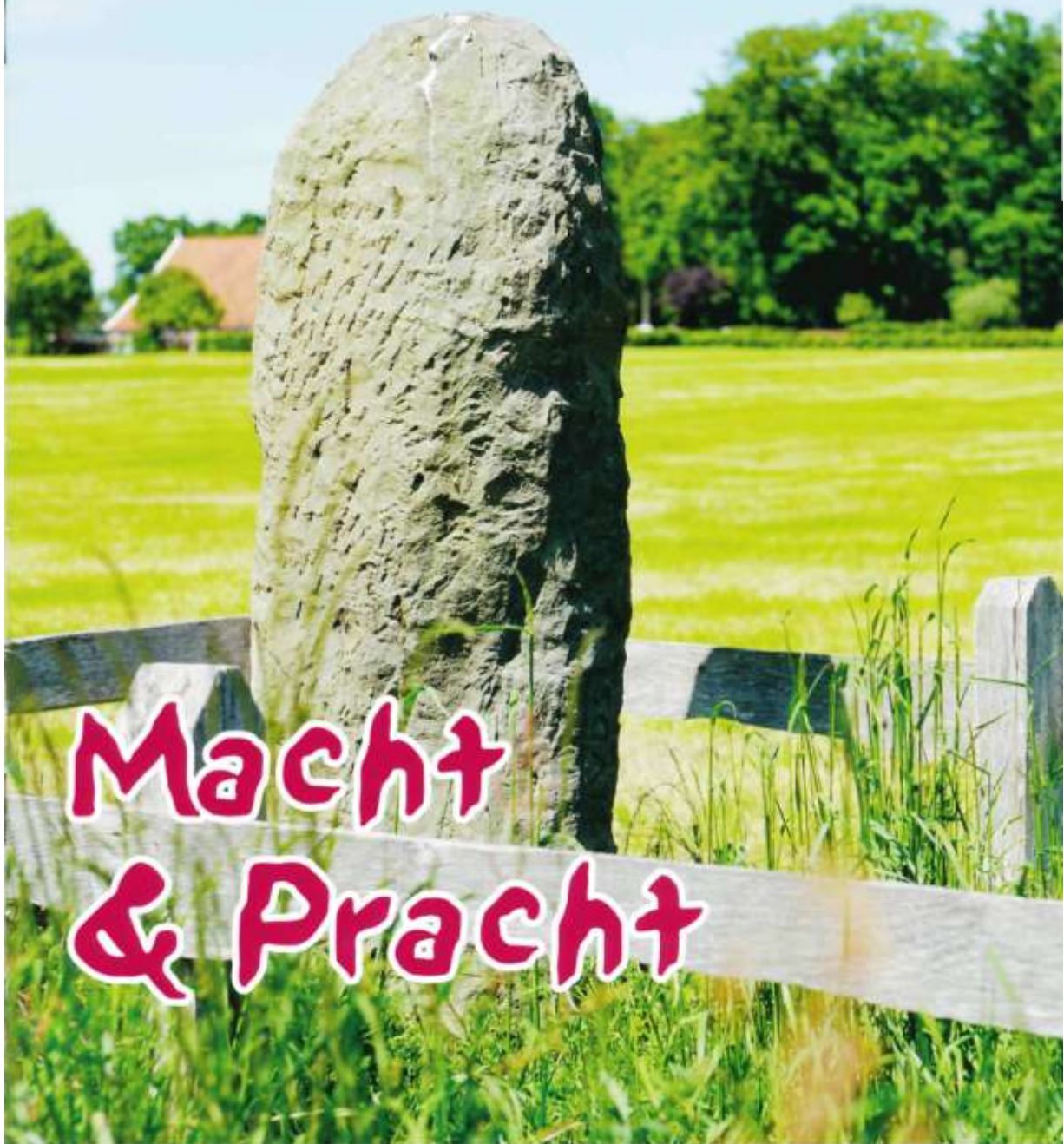

Aold Hokseberge

Uitgave van de Historische Kring Haaksbergen

Themanummer Open Monumentendag 2013

46e jaargang nr. 3, september 2013. Verschijnt 5x per jaar.

Inhoud

jaargang 46, nummer 3

- 3653** Voorwoord Macht en Pracht
- 3654** Markesteen De Morspaal
- 3654** Mw. Truus Leferink-van der Kuil: "Spanningsveld"
- 3655** Landgoed Het Assink
- 3656-3657** Bezittingen diaconie Hervormde Gemeente
- 3658** Jacht, hobby van landgoedbezitters
- 3658-3659** Landgoed Het Lankheet
- 3660-3661** Waterpark Het Lankheet
- 3662-3663** Oostendorper Watermolen
- 3663** Eric Brinckmann: "Het gaat om invloed."
- 3664-3665** Loop Buurserbeek/Schipbeek
- 3666-3667** Gebeurtenissen rond 1813
- 3667** Oude gemeentehuis en raadzaal
- 3668** Toren Pancratiuskerk
- 3669** Overzicht 'Oranjabomen'
- 3670-3671** Het Richtershuis
- 3672** Herenhuis Markt 8 (Pand Grooters)
- 3673** Particuliere Begraafplaats
- 3674 Gebrandschilderde ramen
- 3675** Markepaal Veldmaterstraat
- 3676 Windmolen De Korenbloem

Coverfoto:

Markesteen De Morspaal staat aan de Eibergsestraat en is de grensmaal tussen Langelo en Brammelo.

I Voorwoord Macht en Pracht

We kunnen ons veel voorstellen bij de pracht in Haaksbergen. Meteen komt het natuurschoon op ons netvlies: Haaksbergerveen, Buurserzand, de landgoederen met hun bossen en nog veel ander schoons. Naast deze door de natuur geschonken pracht, zijn er ook bouwwerken en beelden die ons dorp verfraaien.

Waar komt al deze pracht vandaan? Natuurlijk hebben we de natuur gratis gekregen, maar het behoud daarvan hebben we vooral te danken aan mensen die macht hadden binnen onze gemeenschap. Mensen met namen als Jordaan, Ten Hoopen, Van Heek en andere fabrikanten hebben ons dit nagelaten.

Het woord macht heeft in de gedachten van echte democraten geen positieve klank. Het is echter goed geweest dat in het verleden de mensen met macht (en financiën) moeite hebben gedaan om de pracht te behouden. Niet alleen de fabrikanten hebben daarvoor hun macht gebruikt, ook de kerken in Haaksbergen hebben ervoor gezorgd dat veel nog aanwezig is van de pracht die we tijdens de Open Monumentendag 2013 kunnen bewonderen. Hierbij moeten we denken aan het Richtershuis, de Pancratiuskerk en de diverse boerderijen van de hervormde diaconie. In dit themanummer van Aold Hokseberge leest u veel over de pracht die nog steeds te bewonderen is.

We hopen dat u tijdens de Open Monumentendag zult genieten van de pracht, door de macht verkregen.

Jan Put, Monumentenraad Haaksbergen Wim
Oltwater, Historische Kring Haaksbergen

I Bezittingen diaconie Hervormde Gemeente

Richter Joan van der Sluys heeft in 1738 een groot deel van zijn bezittingen nagelaten aan de diaconie van de Hervormde Gemeente. Het betreft hier een aantal kapitale boerderijen in Langelo.

De eerste is de Hof te Langelo aan de Aaftinksweg, die in 1188 al genoemd wordt in het goederenregister van Hendrik van Dalen, heer van Diepenheim. In 1331 wordt de Hof verkocht aan de bisschop van Utrecht. Het was een domeingood en kwam later in het bezit van de Staten van Overijssel. In 1611 werd het erf verkocht aan Unico Ripperda en in 1687 komt de Hof te Langelo in bezit van de familie Van der Sluijs. De Hof te Langelo was de (functionele) hof van de heerlijkheid Diepenheim in het kerspel Haaksbergen. De andere pachters en horigen van Diepenheimse erven moesten hier hun pachten in natura aanleveren. De markevergaderingen (holtinks) van Langelo vonden meestal op de Hof te Langelo plaats.

De tweede boerderij is het erve Kleinsman, dat kort voor 1500 is afgesplitst van de Hof te Langelo. Een andere afsplitsing was het Kleine Kleinsman (alias Kleins Woner of Kleins Gait) aan de Veddersweg, dat in 1975 werd afgebroken. Er staat op die plek alleen nog een schuur, die vroeger bij de boerderij hoorde. Even verderop, richting Buurserbeek, werd een vakantiehuis voor gehandicapten gebouwd. Dit pand is in 2002 door de diaconie verkocht.

De derde kapitale boerderij is Erve Vedders. Ook deze is afgesplitst van de Hof te Langelo en ontstond omstreeks 1662. De naam Vedders is ontleend aan het beekje in Langelo waar eens een watermolen stond.

Niet uit de nalatenschap van Van der Sluijs afkomstig is het Erve Dijkhuis aan de Eibergsestraat, eveneens genoemd in 1188 op de lijst van bezittingen van Hendrik van Dalen. Ook deze boerderij komt in 1331 in bezit van de bisschop van Utrecht en werd later domeingood. De bewoners konden het in 1829 van Domeinen kopen. In 1887 werd het Dijkhuis in opdracht van eigenaar G. Kuipers geveild en toen gekocht door de diaconie.

Het bezit van de diaconie groeide daarna steeds. Hier volgt een globaal overzicht van het onroerend goed dat in bezit is van de hervormde diaconie. De situatie is van 1970, toen het bezit op het hoogtepunt van 'de macht' was: De Schoenmaker, Morsinkhut (in de buurt beter bekend als Harmmorsink), Hof te Vaarwerk ('t Vark), Meijer in de Bulten (door de diaconie Schötjesschoer genoemd), Weeniker, De Telgen, De Koetsier, Afschot, Gaarden Arend (Goarden Arend), 't Amerika, Nijhuis of Top (naar een bewoner ook Asteleinder of Hasseleinder genoemd), Wilderink of de Wilder en Hasselt Woner of Hasseltwönner (naar een bewoonster ook genaamd Tuut'n Mientje). Voorts nog drie naamloze boerderijen. De Smitterij en Morsinkhof waren van oorsprong pastorie-goederen en zijn pas in 1974 overgedragen aan de diaconie.

Reeds in de 16e eeuw had de kerk een zogenaamde 'armenpot'. Deze werd gespekt met de opbrengst van het toen nog vrij geringe bezit, dat bestond uit stukken land. Ook via collecten en giften kwam er geld in de pot. Kerkenraadsleden die niet op een vergadering kwamen, werden veroordeeld tot het betalen van een bijdrage voor de Godesarmen. In 1660 is er reeds een armenhuis. Dit is tot het eind van de 19e eeuw blijven bestaan en heette toen in de volksmond 'het Hondenhoes'. Er waren hokken (toen kamertjes genoemd) op de deel afgetimmerd, waar oude arme mensen zo'n verblijf kregen toegewezen. In 1688 werden alle papisten (Roomsen) uit het armenhuis verwijderd. Maar bij de verdeling kwamen toch wel Godesarmen van alle gezindten in aanmerking evenals rondtrekkende bedelaars. Zij kregen iets op voorwaarde dat ze zo snel mogelijk verdwenen. In zijn testament noemt Joan van der Sluys nadrukkelijk "de armen van Haaksbergen".

> Erve Vidders, een van de kapitale boerderijen uit de nalatenschap van richter Joan van der

I Jacht, hobby landgoedbezitters

De jacht was in het verleden een van de grote hobby's van de landgoedbezitters. Ook G.J. van Heek jr. (1880-1958) was een fervent jager en hield elk jaar in de maanden november en december enkele grote drijfjachten waarbij hij zijn jachtvrienden uit Twente en de Achterhoek uitnodigde om deel te nemen.

De meesten van hen waren textielabrikanten. De jachtopziener, in die tijd Corrie Spikker, zorgde ervoor dat voldoende 'kloppers' werden opgetrommeld bij de boerderijen in de omgeving, 's Morgensvroeg verzamelde het gezelschap zich bij de Koepel (Lillesjöen), om van daaruit te vertrekken: de jagers met hun auto's en de kloppers op de platte boerenwagen waarop ook het geschoten wild werd verzameld. Er werden 's ochtends diverse driften gehouden waarbij de kloppers het wild voor zich uit opjoegen in de richting van de jagers, die dan vanaf hun post het wild konden afschieten. De middagpauze werd meestal gehouden bij De Pingel (erve Groot Lankheet). De jagers verbleven in de in 1939 gebouwde jachtkamer van de boerderij, waar zij genoten van een heerlijke maaltijd. De kloppers aten op de deel van de boerderij hun meegebrachte boterhammen op. Na ongeveer een uur rust was het tijd om verder te gaan met de drijfjacht. De kloppers namen hun plaats op de platte wagen weer in en kregen dan van meneer Van Heek ('n heer) persoonlijk een oude klare ingeschonken, allemaal uit hetzelfde glaasje! Na dit hartversterkertje kon het gezelschap weer het bos in. Aan het eind van de middag werd het geschoten wild uitgestald bij de Koepel, het wilddispositie. Als er genoeg konijnen geschoten waren, kregen de kloppers als beloning naast hun zakcentje een konijntje mee naar huis. De rest van het dispositie werd onder de jagers verdeeld. De huidige jacht in Nederland is opgesplitst in enkele types. Wanneer men spreekt over jacht heeft men het meestal over de jacht op vijf diersoorten namelijk haas, konijn, fazant, houtduif en wilde eend. De jacht is er ook voor beheer en schadebestrijding. Bij het edelhert, reewild, damwild, moeflons en wilde zwijnen spreekt men over beheer, bij de overige soorten over schadebestrijding.

I Landgoed Het Lankheet

Tussen Haaksbergen en Eibergen, op de grens van Overijssel en Gelderland, ligt landgoed Het Lankheet, het oudste van Haaksbergen. De kern hiervan was tot de Franse tijd een leengoed van de heren van Borculo. Zij hadden deze goederen beleend aan leenmannen. De laatsten waren leden van de familie Van Mulert. Het leengoed bestond uit drie gedeelten: de erven Assink, Ischaten en het Averbroek. Ischaten kennen we nu beter als Het Lankheet, dat in de 18e eeuw splitste in de erven Groot (Oud) en Klein (Nieuw) Lankheet. Het Averbroek was een erf dat al zeker vier eeuwen is verdwenen.

^ Het Lankheet is het oudste landgoed van Haaksbergen.

Waarschijnlijk heeft dit gelegen in de buurt van het Hoge Brook, de oude es langs de Oude Eibergseweg, circa 500 meter ten zuidwesten van de Lankheet-erven. Het Assink hoort al ruim 90 jaar niet meer tot landgoed Het Lankheet. De voormalige havezate Mallem, waar enkele jaren geleden een labyrint is gerealiseerd, behoort sinds 1905 tot het landgoed. Het leengoed Mallem was eigendom van de heren van Borculo en werd tot de Franse tijd samen met de leengoederen in Haaksbergen aan dezelfde leenmannen beleend.

Een ondernemende jonker als Georgh van Keppel tekende in 1635 voor het leenei-gendom en hem zien we hierna nog terug in verband met de historische vloeiveiden. Uiteindelijk verspeelt in de negentiende eeuw baron Adolph van Mulert veel kapitaal aan drank en paarden. De kleindochter van deze Adolph ziet zich gedwongen het bezit in 1895 te veilen in Eibergen, waar het door Gerrit Jan van Heek sr. wordt gekocht. Nazaten van deze Gerrit Jan beheren tot op vandaag de dag het landgoed. Het Lankheet is ongeveer 500 ha groot en bestaat voornamelijk uit naaldbos, heide, hoogveen en vennen. Het centrum van het landgoed is een zandrug die de plaatselijke waterscheiding vormt: noordelijk stroomt het water af op de Buurserbeek, zuidelijk op de Berkel. In het noordelijk gelegen dal liggen de landbouwgronden (ca. 40 ha). Tot de oudste landschapselementen behoren de zogenaamde vloeiveiden. De oudste gaan terug tot de 13e eeuw. Het betreft een middeleeuws watersysteem waarbij lokale kwel - rijk aan kalk en mineralen - werd gebruikt om graslanden te bevoeien bij wijze van natuurlijke bemesting. Met de komst van de kunstmest in de 20e eeuw is deze historische wijze van bemesten verdwenen. Het water moest nu juist van het grasland af om te voorkomen dat de dure kunstmest zou wegspoelen.

In 1999 is het historische vloeiveidensysteem op Het Lankheet hersteld. Enerzijds om verdrogingsbestrijding, natuurherstel en waterberging te realiseren, anderzijds om historisch erfgoed voor wandelaars weer beleefbaar te maken. De plaatselijke kwel bleek in de daaropvolgende jaren onvoldoende om de natuurdoelstellingen te realiseren. Samen met de Wageningen Universiteit is in 2005 een plan bedacht om water uit de Buurserbeek in te laten, dit te zuiveren in rietbekkens en dit vervolgens via het oude watersysteem op het landgoed weer naar de Buurserbeek terug te laten lopen. Het Lankheet kent een lange geschiedenis en heeft een actuele betekenis gekregen voor de huidige tijd.

I Waterpark Het Lankheet

Waterzuivering is actueel vanwege de Europese richtlijn die hoge normen voorschrijft voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Op Het Lankheet zijn in 2005 enkele vloeiveiden ingericht als rietfilters om de ongewenste voedingsstoffen uit het beekwater weg te zuiveren.

Om een ecologisch goede toestand te realiseren, is verwijdering noodzakelijk van over-maten van vermestende plantenvoedingsstoffen, vooral fosfaat, stikstof en nitraat. Op drie vloeiveiden die in 1895 door G.J. van Heek sr. op Het Lankheet zijn aangelegd, aanvankelijk bij wijze van heideontginning, werd het zuiveringsfilter aangelegd. Dit systeem functioneert met horizontaal doorstroomde rietvelden.

Het horizontale zuiveringsfilter is als een soort sawa aangelegd. Dammetjes omzomen 18 compartimenten waarin het water trapsgewijs met gering verval gezuiverd wordt. Het water stroomt links-rechts, rechts-links door de compartimenten, zodat over een lengte van zo'n 150 meter een traag meanderende beweging ontstaat. Na zuivering kan het water via het fijnvertakte watersysteem naar kwetsbare plekken worden geleid die baat hebben bij dit water. Het natuurlijke zuiveringsfilter met de vloeiveiden heeft voor de wandelaar in de eerste plaats een functie als wijds waterpark. Hier zijn nieuwe natuur en waterbeheer op een bijzondere wijze vervlochten. Het filter is als watertuin ingericht met wandelpaden, uitzichtpunten en waterbassins. De aanwezige insecten, amfibieën en planten helpen om het water een goede kwaliteit te laten krijgen.

Kunstwerken van de Arnhemse kunstenaars Niek Verschoor en Malou Busser accentueren bijzondere plekken. In de KidneyPools, speciaal gevormde vijvers waarin het gezuiverde water samenkomt, kunnen wandelaars genieten. Dit is een kunstwerk van de Schotse landschapskunstenaar Jim Buchanan.

In het waterpark is bijvoorbeeld ook aandacht gegeven aan de scheepvaart, die hier - zij het op bescheiden schaal - een belangrijke rol heeft gespeeld. Er zijn replica's gebouwd van een haalschut en een houten sluis, die er voor zorgden dat 'buurserbeekpotten' (kleine schuitjes die Duitse waar vervoerden) in de 17e eeuw om de Oostendorper Watermolen konden varen. Ook in de toekomst zal er een Buurser Pot gaan varen op de Buurserbeek.

Er is ook een houtwaterplaats hersteld en een klassieke houtdroogschuur gebouwd. Hout van grove dennen dat in stromend water wordt gelegd, is na een jaar zodanig verduurzaamd, dat het na droging zonder extra bewerking gebruikt kan worden in de houtbouw. Elders in het park is een 'voorde' hersteld, een doorwaadbare plaats. Op deze manier is niet alleen de verbinding met de Buurserbeek beleefbaar - het water stroomt ononderbroken door - maar wordt ook zichtbaar dat de meeste beken vroeger op deze manier werden doorkruist.

Een van de fraaie creaties in het Waterpark: het bruggetje.

I Oostendorper Watermolen

De Oostendorper Watermolen is een van de populairste, drukst bezochte en meest gefotografeerde monumenten van Haaksbergen. Waarschijnlijk is het een van de weinige watermolens met drie functionele waterraderen: één voor de aandrijving van de oliemolen en twee voor de korenmolen.

De oudste schriftelijke vermelding van deze koren- en oliemolen in de Buurserbeek wordt gevonden in een akte van de Utrechtse bisschop David van Bourgondië, gedateerd 18 augustus 1487. De molen lag toen circa 1 km stroomafwaarts. De Oostendorper Watermolen werd in opdracht van Karel V voor 600 goudguldens op de huidige idyllisch gelegen plek in 1547/1548 herbouwd. De naam komt van Johan ten Oostendorp, een boerenzoon uit Langelo die hier in 1548 pachter was. Hij was afkomstig van het erve Oostendorp (nu bekend onder de naam 'n Stienenboer).

Toen de Tachtigjarige Oorlog over Twente kwam werden de molens opnieuw verwoest. In de rekening van 1584-1585 schreef de rentmeester van de toenmalige heer van Overijssel Philips II, koning van Spanje, dat "de molens, erven ende guederen, landen ende huysseren van den vyandts gants affgebrandt sijn".

Met de herbouw is geen haast gemaakt, waarschijnlijk omdat Unico Ripperda, de staatse drost van Haaksbergen, intussen op zijn kosten een windmolen had laten timmeren aan het begin van de huidige Eibergsestraat. Die moet daar hebben gestaan tot 1633 en bezorgde die plek de naam het Molenrot, wat de verklaring vormt voor de naamgeving van de latere Molenstraat en het gebied plus erve Molenveld.

3662

> Na een grote renovatie werd de Oostendorper Watermolen in 1988 weer in gebruik genomen.

In 1633 had Unico's zoon Willem van Ridderschap en Steden vergunning gekregen om de Oostendorper Watermeule in Haexbergen te herbouwen. Hij had hiervoor 17 eiken laten kappen. In 1635 waren de molens weer in bedrijf. Gedurende de volgende twee eeuwen gingen de molens een aantal keren over van de ene eigenaar op de andere, door vererving of door verkoop. De laatste particuliere eigenaren waren na 1830 Jan Hendrik Stuve en de nakomelingen van zijn schoonzoon Jan Willem Greve. Tegen het einde van de jaren twintig van de vorige eeuw verkeerde het gebouw in zeer slechte staat. Na een restauratie kon in 1931 de geheel herstelde oliemolen weer in gebruik worden genomen. Bij hoog water in de nacht van 8 op 9 februari 1946 werd een deel van het complex geheel weggeslagen. De molens zijn daarna eigendom geworden van de gemeente Haaksbergen, die ze onder leiding van architect Jan Jans heeft laten herbouwen en restaureren. Bijna veertig jaar later stond het molencomplex er opnieuw verwaarloosd bij. Na een ingrijpende restauratie medio jaren '80 worden de molens gekoesterd door meer dan twintig vrijwilligers van de Stichting Vrienden van de Hoksebergse Möll'n.

Hoe bijzonder de Oostendorper Watermolen is, kan ook worden opgemaakt uit de aanwezigheid van een miniatuur van dit monument in Madurodam. De kleine Oostendorper Watermolen was een schenking van de Haaksbergse lijmen- en kleefstoffenfabriek Unipro.

Eric Brinckmann: "Het gaat om invloed."

"Ik ben medebeheerder van landgoed Het Lankheet en verantwoordelijk voor het Waterpark. Met het begrip 'macht' heb ik niet zoveel, dat stamt naar mijn gevoel uit een voorbije tijd. Tegenwoordig gaat het veeleer om invloed. Die is alleen mogelijk als je bereid bent met elkaar te delen en in gelijkwaardigheid samen te werken. Maar de erfenis van de vroegere macht is zeer de moeite waard om bewaard te blijven, al is het alleen al om een beter beeld van onze eigen tijd te krijgen en deze beter te leren begrijpen. Waterpark Het Lankheet is een mooi voorbeeld van hedendaagse pracht zónder macht. Het is een knipoog naar het verleden met bijvoorbeeld de aanleg van een Belvédère (uitzichtpunt) en van landschapskunst; maar het kon alleen tot stand komen door nauwe samenwerking van tal van partijen. Het gezuiverde water van het waterpark dient overigens eeuwenoude waterstelsels en vloeiveelden en is daarmee een eerbetoon aan de boeren van weleer. Vandaag zou het park niet kunnen functioneren zonder de gidsen van de Historische Kring Haaksbergen. In gezamenlijkheid oefen je dus invloed uit: het waterpark heeft niet alleen veel publiciteit gekregen, maar is ook een voorbeeld geweest voor andere initiatieven in Nederland op het gebied van meervoudig duurzaam landgebruik."

I Loop Buurserbeek/Schipbeek

In de rekeningen van Deventer is te lezen dat men in de 14e eeuw begon men het graven van een landweer met een gracht langs de grens met het hertogdom Gelre. Overijssel lag op de grens met de Heerlijkheid Borculo en de Graafschap Zutphen, waar de Heer van Gelre als graaf van Zutphen het sinds de 12e eeuw voor het zeggen had.

De gracht langs de grens met Gelre wordt later de Schipbeek, die in 1402 het Westervliet bereikt, toen nog een gebied nabij Diepenheim. De Schipbeek kreeg daar een verbinding met de Boven-Regge, waardoor vervoer over water plaats kon vinden. De Schipbeek eindigde bij de Schipbeekhuizen; hier liepen tevens de handelswegen naartoe, zodat we kunnen stellen dat dit een belangrijk overslagpunt is geweest. In 1579 verleent Philips II de stad Deventer een octrooi waarin het beheer en de schouw van de Schipbeek wordt uitgebreid. In 1611 wordt de Schipbeek doorgegraven tot de Markvelder molenbeek. Nu is er doorgaande scheepvaart mogelijk tot bij het Munsterland. De watermolens aan de beek krijgen alle een omvloed met sluizen, zodat er handel over water wordt bedreven tot aan het Munsterland. Het belangrijkste is de houthandel. In Amsterdam en de Zaanstreek zitten de beste scheepsbouwers van Europa en deze hebben hout nodig. Doordat in dezelfde tijd de Dertigjarige Oorlog de Duitse boeren heeft verarmd, kunnen de houthandelaren uit Haaksbergen op het nodige eikenhout grote winsten maken. Het verhaal dat houthandelaar Van der Sluis het duurste kromhout koopt voor een pondje koffie en hier zijn winsten mee behaalt, is wel bekend.

Deventer had de macht over de Schipbeek (in Haaksbergen de Buurserbeek). De goederen werden daar afgeleverd op de markten. Op de Schipbeek werd tol geheven; er zijn tolstempels bewaard gebleven. Deventer maakte ook veel kosten om de beek bevaarbaar te houden. Omdat de beek niet een natuurlijk stromend water was en vreemde hoogteverschillen had, moest er veel werk verzet worden om de beek op diepte te houden en de sluizen en stuwen te onderhouden. Langs de Schipbeek bevonden zich de overslagplaatsen: de al genoemde Schipbeekhuizen, op Haaksbergs gebied bij boerderij 'De Muilvis', in het Lankheterbos de poteerdenhook, de kolk van de watermolen en stroomopwaarts schippersherberg 'de Braam'. Of de schippers de Duitse Haarmühle hebben bereikt of zelfs tot het 'Niengraven' zijn gekomen, is niet bekend. Het is niet onmogelijk dat er langs de beek op meer plaatsen is overgeslagen. De schippers sliepen in de boerderijen langs de beek; men zal hiervoor zijn vaste boerderijen wel hebben gehad. Het varen ging steeds moeizamer en na 1850 is er niet veel handel meer over de Schipbeek gegaan. De wegen waren danig verbeterd en na de komst van de spoorwegen was het helemaal gedaan met de scheepvaart. De overslagplaatsen, watermolens en omvloeden zijn nog wel te vinden en binnenkort gaat er weer een scheepje, een pot, varen op de Schipbeek.

De Buurserbeek vormde eeuwenlang een belangrijke handelsroute naar Deventer. In 1809 gebruikte men de handelsweg als volgt: "De rivier is alleen de winterdag bij hoog water bevaarbaar. Dan wordt het hout, dat 's zomers per as vanuit het Munsterland tot aan de Lankheterbrug in Langelo was aangevoerd, vanaf deze brug met schuiten en houtvloten naar Deventer vervoerd. Ook worden in dat jaargetijde de houtskolen, die enkele boeren in Haaksbergen branden, en het koren dat de boeren willen verkopen, met schuiten over de Schipbeek naar de IJermolen (een primitieve hoogoven in Deventer) en naar de Deventer markt vervoerd. Deze schuiten brengen, indien het water het toe laat, winkelwaren vanuit Deventer terug naar Haaksbergen."

> De Buurserbeek/Schipbeek was tot ongeveer 200 jaar geleden een belangrijke vaarroute naar Deventer.

I Gebeurtenissen rond 1813

Natuurlijk is 1813 niet het jaar waarin de hele maatschappij veranderde. Het was het einde van de Franse tijd en het begin van het Koninkrijk der Nederlanden. De voorafgaande Franse tijd (1795-1813) maakte een einde aan de maatschappij zoals deze in de middeleeuwen gegrond was.

De standenmaatschappij werd afgeschaft, inclusief de feodale rechten. De macht van de toen algemene kerk, de Nederduits Gereformeerde Kerk (de staatskerk), werd ingeperkt en de kerkelijke bezittingen werden opnieuw verdeeld. De maatschappij werd nu vanuit de staat opnieuw ingedeeld; allerlei taken gingen naar de overheid. Hierbij moeten we bedenken dat Nederland in de Franse tijd drie keer van staatsvorm is veranderd. In de eerste, de Bataafse Republiek, regeerden de Nederlandse patriotten als staat onder Frankrijk, hierna kwam in 1806 het Koninkrijk Holland onder Lodewijk Napoleon en in de laatste fase werd Nederland vanaf 1810 ingelijfd en bepaalde Napoleon de wetten. Onder de laatste werd de Code Napoleon ingevoerd. De maatschappij kreeg toen het Burgerlijk wetboek, het Wetboek van koophandel en het Wetboek van strafrecht. Het kadaster en de burgerlijke stand werden ingevoerd en Napoleon maakte plannen om door heel Europa een wegennet aan te leggen. Toen Willem Frederik van Oranje als koning Willem I het bestuur over het land aanvaardde, was de basis al gelegd voor de huidige maatschappij.

Wat hebben de bewoners van Haaksbergen hiervan ondervonden? Het einde van de Franse tijd werd voor de Haaksbergenaren duidelijk toen de Kozakken kwamen. Het waren niet alleen Russen, ook de Pruisen waren hier. Deze verdreven de Fransen, maar werden niet als bevrijders gezien, meer als mensen uit een totaal andere wereld met wel heel bijzondere gebruiken.

De burgerlijke stand was in 1811-1812 reeds ingevoerd. De invoering van de burgerlijke stand liep iets voor op de invoering van de geslachtsnaam-aanneming. Op grond van het keizerlijk decreet van 18 augustus 1811 werden alle inwoners verplicht hun achternaam te laten registreren. Wie geen vaste achternaam had, moest er een aannemen. In Twente hadden de meeste mensen wel een familienaam, maar deze kon nogal eens wisselen. Men ontleende zijn achternaam aan de boerderij die men bewoonde of waar men geboren was. De feodale rechten en horigheid werden reeds in 1798 afgeschaft. De meeste horige erven waren domeingood (de Staat der Nederlanden) geworden en werden pas vanaf 1829 verkocht. De voormalige horige had reeds het bouwrecht. Hij kon nu het eigendomsrecht kopen. Onder Lodewijk Napoleon was de Pancratiuskerk reeds in 1810 weer in katholieke handen gekomen! Toen een jaar later Haaksbergen gemeente werd, was de toren het eerste onroerend goed dat gemeentelijk eigendom werd. De dienstplicht: Al in de Franse tijd begon men met een lotingsysteem waaraan mannen van 20 jaar en ouder moesten meedoen. Dit heeft in Haaksbergen voor veel onrust gezorgd. Er kwam nieuw geld. Gebaseerd op het Franse metrieke stelsel sloeg

de munt in Utrecht guldens, rijksdaalders, stuivers en centen, met de afbeelding van de regerend vorst. Het zou tot 1847 duren voordat de Nederlandse munthervorming was doorgevoerd. De Franse assignaten (schuldbekentenissen) waren niets meer waard. De koning handhaafde de door de Fransen ingerichte bestuurlijke en rechterlijke indeling en zeker niet minder belangrijk de wetgeving. Veel zaken die door de Fransen in gang zijn gezet werden door de nieuwe koning verder uitgewerkt of tot uitvoering gebracht, zoals het Kadaster, de inrichting van begraafplaatsen buiten de bewonings-centra, de invoering van het metrieke stelsel en de opheffing van het markesysteem in Oost-Nederland. Vanaf 19 september 1814 kreeg Haaksbergen de oorspronkelijke begrenzing terug, bestaande uit het voormalige richterambt en het kerspel (de parochie) Haaksbergen: Buurse, Brummelo en Langelo hoorden vanaf dat moment weer bij Haaksbergen en Brummelerbroek kwam bij Neede.

Het bestuurscentrum in 200 jaar

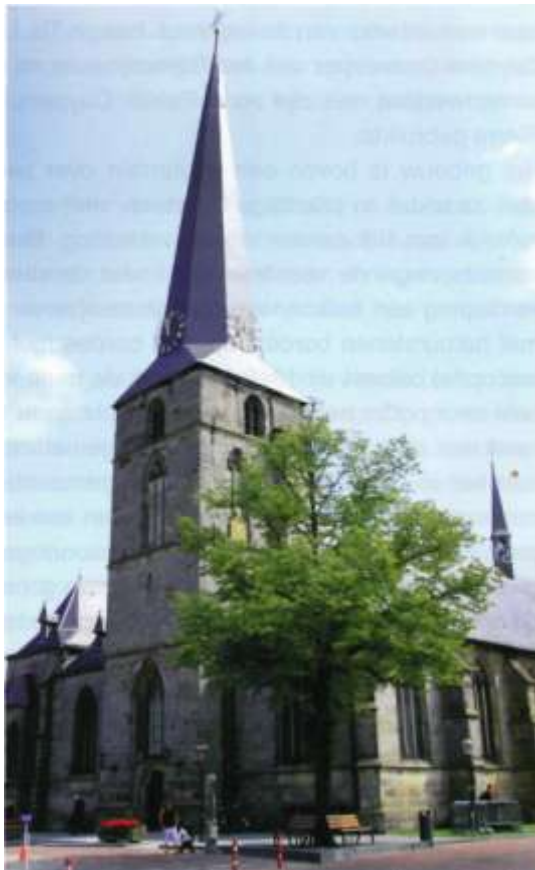
Het bestuurscentrum van het dorp was vanaf 1811 gevestigd in de onmiddellijke nabijheid van de markt. Het oudste deel van het gemeentehuis is in 1940-1941 gebouwd naar een ontwerp van de architect Joseph Th. J. Cuypers, zoon van de beroemde Pierre Cuypers (ontwerper van het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam), in samenwerking met zijn zoon Petrus Cuypers, die naar zijn grootvader de roepnaam Pierre gebruikte.

Het gebouw is boven een souterrain over twee bouwlagen opgetrokken onder een steil zadeldak in prachtige baksteen, met mooie decoraties in natuursteen, maar wel zakelijk van stijl zonder te veel versiering. Rechts aan de voorgevel een risaliet, drie vooruitspringende vensterassen onder de steekkap. In de middelste vensteras op de verdieping een balkonnetje met smeedijzeren hek. Naast het risaliet de ingangspartij met natuurstenen bordestrap. Het bordes met een 'reliëf en haut' (vrouwenfiguur met inscriptie) dateert uit 1949 en is van de hand van Lorine Franzen-Heslenfeld. De dubbele deur onder het halfronde bovenlicht en het verdiepingsvenster daarboven zijn omrand met een natuurstenen lijst. De gemetselde onderbouw van de erker is versierd met het in natuursteen uitgevoerde gemeentewapen. De ramen zijn uitgevoerd met roedenverdeling. In de achtergevel een entree onder de luifel en een groot traplicht met gekleurd glas-in-loodraam. In de naoorlogse jaren, vooral in de periode 1960-1970, groeide Haaksbergen snel. Het bestaande gemeentehuis werd te klein en verscheidene diensten werden ondergebracht in aangekochte panden, zoals de villa Jordaan in de Spoorstraat, pand Derkman (nu Notarishoes) en het dokterspand (nu eetcafé Markt 2). In 1978 werd een nieuw dienstencentrum met raadzaal gebouwd naar een ontwerp van Architectenbureau ir. J.C. Rentjes uit Hengelo. Het oude gemeentehuis werd aan de eisen van de tijd aangepast en de voormalige raadzaal werd als trouwzaal in gebruik genomen. De laatste nieuwbouw voor de huisvesting van de ambtenaren en een betere dienstverlening werd in 2005 in gebruik genomen aan de achterzijde, naar ontwerp van B & D Architecten uit Leiden.

I Toren Pancratiuskerk

De Pancratiuskerk, het oudste gebouw van Haaksbergen, is na de eerste bouw in de 12e eeuw zeker acht keer uitgebreid. Hierbij is de kerk steeds van vorm en stijl veranderd en aangepast. De bouw van de toren was de zesde verandering en bepaalt nog steeds het aanzien van de kerk.

De eerste kerk was een romaans kerkje en deze was in de 16e eeuw al uitgegroeid tot een tweebeukige redelijk grote kerk. De noordzijde was romaans en de zuidzijde is deels hetzelfde gebleven met de grote gotische ramen. Een toren ontbrak toen nog; een toren gaf de kerk status en vanuit de toren was het omliggende land te overzien. Sinds 1528 viel Overijssel (Het Oversticht) onder het gezag van Karel V, keizer van het Roomse rijk (der Duitse Natie). Gelre en de Graafschap Zutphen kwamen in 1543 in zijn macht. Hij noemt zich dan hertog van Gelre en graaf van Zutphen. In 1555 wordt hij opgevolgd door zijn zoon Philips II, koning van Spanje. Volgens overlevering zou Philips II de opdracht voor de torenbouw hebben gegeven. Dit zal voor zijn vertrek uit de Nederlanden zijn gebeurd, omdat hij sinds 1559 in Spanje verbleef. De toren heeft naast de ingang het jaartal 1665. Diverse boeren hebben de toren helpen financieren; zij namen hier zelfs hypotheek voor op. G. Manten kocht grond van de kerk bij het erve Kaamscher. De opbrengst werd gebruikt voor de bouw van de toren. Bekijken we de toren beter, dan zien we dat de onderzijde gemetseld is met onregelmatige blokken zandsteen, wel met grote raamvlakken in de gotische stijl van de laatste kerk-uitbreiding. Tot de tweede lijst in het metselwerk is er geen regelmatige lagenmaat; mogelijk ligt de oorzaak in het gebruik van aanwezige stenen. De toren is los van de bestaande kerk gebouwd; de tussenliggende ruimte is later dicht gebouwd. Het bovenste deel van de toren is van een beter behakte steen gemaakt; de binnenmuur bestaat hier uit gebakken steen. De spits bestaat uit prachtig eikenhouten spantwerk, waarbij ook nog oude telmerken te vinden zijn.

> De toren van de Pancratiuskerk dateert uit 1665.

I Overzicht 'Oranjabomen'

Tussen alle bomen die Haaksbergen haar groene gezicht geven zijn ook veel monumentale bomen. Bomen die bijzonder zijn om hun leeftijd, om hun soort of omdat ze bij een speciale gelegenheid zijn geplant.

Het planten van een boom tijdens een gelegenheid die verbonden is met het Koninklijk Huis, heeft ook in Haaksbergen een verleden en heden. In 2013 zijn er drie koningslinden bijgekomen ter gelegenheid van de inhuldiging van prins Willem-Alexander tot koning. Ze staan in de Veldmaat, in Buurse en één in St. Isidorushoeve. Op de Markt is een van de bestaande lindebomen naast de ingang van de Pancratiuskerk omgedoopt tot Willem-Alexanderboom. Naast deze aan de lijst toegevoegde 'kroningsbomen' staan in Haaksbergen meer bomen met een koninklijk tintje. We beperken ons tot de bomen die aan of nabij de OMD-route staan. Op de Markt is in 1938 de Beatrixlinde geplant ter gelegenheid van haar geboorte. Nabij het textielmonument aan de Mr. Eenhuisstraat staat de 'Zilveren oranjeboom', een tulpenboom die in 1991 is geplant ter viering van het zilveren huwelijksfeest van koningin Beatrix en prins Claus. In januari 1988 is ter ere van de 50ste verjaardag van koningin Beatrix een Beatrixboom geplaatst aan de Ruisschenborgh bij O.B.S. Dorp. Dit is een Kleinbladige of Winterlinde. De oudst bekende herdenkingsboom in de gemeente Haaksbergen staat in Buurse in het plantsoen voor café Winkelman. Deze Wilhelminaboom, een witte paardenkastanje, dateert uit 1898 t.g.v. de inhuldiging van koningin Wilhelmina.

> De lindeboom links voor de ingang van de Pancratiuskerk is ter gelegenheid van de inhuldiging omgedoopt in Willem-Alexanderboom.

I Het Richtershuis

Sluiswachter Gerrit (van der Sluys) woonde in het begin van de 17e eeuw bij de Oude Sluis bij Diepenheim. Zijn zoon Jan Gerritsen zette de houthandel op en diens zonen Gerrit, Jan en Gerrit jr. bouwden die uit door tot ver in het Munsterland voor spotprijzen hout te kopen.

Van dit drietal trok Jan in 1682 naar het nieuwe einde van de vaarweg in Buurse. Daar ging het hem voor de wind, want hij kon veel grondaankopen verrichten, waaronder de helft van de Oostendorper Watermolen. Deze koop was belangrijk omdat het einde van de vaarweg in 1687 verplaatst was naar de kolk van de watermolen. Jan ging samen met zijn vrouw Geertje Cuijpers in 'De Ruisschenborgh' wonen. Hier kregen ze zes kinderen. Zoon Joan bleek over bijzondere talenten te beschikken. Hij was niet alleen zeer succesvol met de houthandel, ook studeerde hij rechten en wist te promoveren. Al op jonge leeftijd werd hij richter. In 1720 liet hij het Richtershuis bouwen, met boven de ingang het familiewapen (een springend hert) en de familiespreuk uit Romeinen 8 vers 3: 'Soo God voor ons is, wie sal tegen ons zijn'. Het Richtershuis had toen nog een verdieping en een zolder. Na de grote dorpsbrand van 1851 is bij de herbouw de verdieping weggelaten. Joan van der Sluys kwam in 1738 op een curieuze wijze om het leven. Volgens overlevering werden op 25 juni ter gelegenheid van een feest de klokken geluid. De richter wandelde naar de toren van de Pancratius om een praatje te maken in de klok-kenkamer. Een van de luiders liet hierbij zijn klokkentouw los, dat zich om het lichaam van de richter slingerde. Die werd opgetild, tegen de grond gesmakt en was op slag dood. Bij de opening van zijn testament bleek hij als 'eenige en volkomen Erfgenaam' te hebben aangewezen de 'Diaconije en Ledematen van de Gereformeerde Gemeente en Armen van Haacksbergen'.

> Het Richtershuis dateert in zijn oorspronkelijke vorm uit 1720.

Dr. Joan van der Sluys was schatrijk en had alleen al als bankier een bedrag uitstaan van ruim fl. 63.000 (fl staat voor florijn, zoals onze gulden toen werd genoemd). Na aftrek van kosten en schulden bleef hiervan fl. 50.000 over, in die tijd een enorm vermogen. Ook de vaste goederen werden aan de diaconie nagelaten, waaronder het Richtershuis en een aantal boerenerven.

Thans wordt het Richtershuis gebruikt als aula en kosterwoning. Het naastgelegen kerkelijke gemeenschapshuis de Richtershof dateert uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. Toen is het veel kleinere Ons Gebouw uitgebouwd. De Richtershof wordt gebruikt voor kerkelijke verenigingsactiviteiten, bijeenkomsten en vergaderingen.

I Herenhuis Markt 8 (Pand Grooters)

Aan de Markt staat het 'pand Grooters', genoemd naar huisarts Gerhard Barend Grooters, die hier ruim 30 jaar zijn praktijk had en er woonde. Textielfabrikant Johannes Gijsbertus Jordaan had dit herenhuis in 1888 laten bouwen. Het ontwerp was van architect Gerrit Beltman sr., een herenhuis met Hollandse neo-renaissancistische en chaletstijl elementen.

Het herenhuis is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond met aan de linker zijgevel een uitbouw. De gevels zijn van roodbruine baksteen met sierlagen van gele verblend-steen. De blikvanger van het pand is het risaliet met zijn fraaie betimmeringen dat onder een steekkap met sierspant is geplaatst. Onder de steekkap bevindt zich een rond venster met een Davidster. Daaronder twee dubbele deuren in een wit gestucte omlijsting die toegang geven tot een bewerkt houten balkon.

Dokter Grooters had zich in 1933 als huisarts in Haaksbergen gevestigd. Zijn eerste praktijk was in een deel van 'De Dom' en later in een groter huis aan de Spoorstraat, ter hoogte waar nu Kruidvat is gevestigd. Na de familie Jordaan en nog enkele andere bewoners werd Grooters in 1938 eigenaar van het riante herenhuis. In de oorlogsjaren gaf hij ook onderdak aan dokter Scaf omdat diens huis door de bezetter gevorderd was.

Tegenwoordig zijn beneden een kapsalon en een paramedische praktijk gevestigd en zijn boven drie appartementen. Het pand Grooters met zijn fraaie betimmeringen is nog steeds een van de kroonjuwelen aan de Markt.

> Dit herenhuis aan de Markt ontleent zijn naam aan huisarts dokter Gerhard Grooters.

I Particuliere Begraafplaats

Aan de Spoorstraat bevindt zich achter een muur de Particuliere Begraafplaats Haaksbergen. Deze is gesticht in het jaar 1830 door een groep notabelen uit het dorp, de molenaar van de Oostendorper Watermolen en enkele vermogende landbouwers.

Zij hadden onvrede over de gang van zaken rond de aankoop van grond voor de gemeentelijke begraafplaats aan de Enschedesestraat. De nabestaanden van de oprichters hebben hier nog steeds recht op begraving, al wordt daar nog weinig gebruik van gemaakt. Op de begraafplaats liggen onder anderen leden van de Haaksbergse textiel fabrikantenfamilies Jordaan en Ten Hoopen en de molenaarsfamilie Greve. De oudste graven kennen als grafbedekking een plaat van Bentheimer zandsteen. Bijzonder is het monument voor Han Jordaan, slachtoffer van het beruchte Englandspiel, die in 1945 omkwam in het Oostenrijkse Mauthausen. Monumentaal is ook de enorme rode beuk, die meer dan 180 jaar oud is. De begraafplaats is bijzonder te noemen en dat is niet alleen vanwege de ligging midden in het dorp. In de omgeving van Haaksbergen kennen we enkele familiebegraafplaatsen, maar een particuliere begraafplaats opgericht door en voor meerdere families, is een unicum in Nederland. Door deze bijzonderheden kwam de begraafplaats in aanmerking voor het project 'Historische Begraafplaatsen in een cultuurtoeristisch perspectief'. Dit unieke project is een initiatief van stichting RIBO (Scholing, Restauratie en Innovatie in de Bouw in Overijssel), vereniging De Terebinth en Landschap Overijssel. Met dit project zijn de afgelopen twee jaar verschillende histo-

rische begraafplaatsen in Overijssel hersteld. Historische begraafplaatsen zijn van grote cultuur-toeristische en educatieve waarde. In het najaar van 2012 vonden de restauratiewerkzaamheden in Haaksbergen plaats, waarbij bijna alle grafmonumenten zijn gerestaureerd. Ook is de ruim 80 jaar oude betonmuur om de begraafplaats geheel vernieuwd. Aangezien het op de eerste plaats een restauratieproject was, moest er een vergelijkbare betonmuur te ruggeplaatst worden. Tevens kreeg de oude metalen toegangspoort een opknapbeurt, waarna deze is herplaatst. Als laatste is het groen, op de rode beuk na, geheel gerenoveerd.

> De Particuliere Begraafplaats aan de Spoorstraat is onlangs voorzien van nieuwe beplanting en rondom een nieuwe betonmuur.

I Gebrandschilderde ramen

In de Bonifatiuskerk in De Veldmaat bevinden zich fraaie gebrandschilderde ramen van de glaskunstenaars Diego Semprun Nicolas uit Tubbergen en Jan Schoenaker uit Oldenzaal.

Nicolas maakt deel uit van de vijfde generatie uit de beroemde familie van glaskunstenaars. Van hem is het imposante raam 'Verrijzenis des Heren'. Dit was een cadeau van de Veldmaatse katholieke gemeenschap ter gelegenheid van het 65-jarig jubileum van de Bonifatiuskerk in 1999. Overigens zou het tot 2003 duren voordat de onderhouds-groep van de kerk het raam kon plaatsen. Het is te zien in de zijbeuk aan de kant van de Geukerdijk. De afmeting is 13 m²; het telt 29 panelen, verdeeld over vier lange geraamtes (colonnen). De afbeelding is ingegeven door het verhaal van het paasevangelie en de hemelvaart van Jezus. Te zien zijn Maria de moeder van Jezus, Maria de moeder van de apostel Jacobus en Maria Magdalena bij de engel voor het lege graf van Jezus. Links bovenin is de Calvarieberg afgebeeld waar Jezus is gekruisigd. In de zijbeuk aan de kant van de parkeerplaats tegenover de supermarkt is ook een gebrandschilderd raam van Nicolas aangebracht. Dit dateert uit 2004, toen de kerk 70 jaar bestond. Het raam beeldt Pinksteren uit, met de hemelvaart en de nederdaling van de Heilige Geest. Te zien zijn Christus die op een troon zit op de top van een berg, wat de Hemel symboliseert. Van zijn handen gaan stralen naar beneden naar alle volkeren. Bij het 75-jarig bestaan werd de kerk verrijkt met enkele kleinere ramen van Diego Semprun Nicolas: de annunciatie, waarbij de engel Gabriël aan Maria verkondigt dat ze verkozen is om Jezus te baren. Voorts ramen met de aartsengelen Gabriël en Michaël en de Emmausgangers. Jan Schoenaker uit Oldenzaal maakte ramen met afbeeldingen van de heilige Willibrordus (patroon van de Nederlandse kerkprovincie) en de heilige Bonifatius (patroon van deze kerk). Bijzondere gebrandschilderde ramen zijn te zien bij de twee biechtstoelen. Aan de kant van de parkeerplaats is afgebeeld de wonderbaarlijke visvangst van Petrus, waarmee wordt gesymboliseerd dat de apostelen mensen moesten gaan 'vangen' om in God te geloven. En aan de kant van de Geukerdijk wordt uitgebeeld dat Jezus tegen Maria Magdalena zei dat Hij moest opstijgen naar de Hemel.

I Markepaal Veldmaterstraat

Op markante punten in het landschap werden op de markegrenzen stenen (veldkeien) gelegd. Dit zien we veel in Noordoost-Twente.

Door een gebrek aan grote veldkeien werden in Haaksbergen meestal zandstenen of houten palen geplaatst. Grenspalen als markestenen zijn kleine cultuurhistorische elementen, uitingen van cultuur, die belangrijk zijn voor de identiteit van een gebied. De palen zijn een zichtbare herinnering aan het bestaan van de marken, die een belangrijke stempel hebben gedrukt op het landschap van Haaksbergen. Langs het voetpad van de Veldmaterstraat naar de Mozartstraat, parallel aan de spoorlijn, staat in een stukje sierbestrating een paal van Bentheimer zandsteen met de afmetingen 135x30x34 cm. Het is een grenspaal tussen de marke Haaksbergen en Honesch en de marke Holthuizen en Eppenzolder/Stepelo en is tevens het laakpunt van de buurschappen Holthuizen en Eppenzolder. De paal is geplaatst in 1780 en door uitbreiding binnen de bebouwde kom komen te staan. Bij het bouwrijp maken van woonwijk De Els, omstreeks 1968-1969, was de steen van zijn plaats verdwenen. Begin jaren zeventig werd hij in de buurt van de oorspronkelijke plek teruggeplaatst. Sinds 2005 staat deze markepaal op de gemeentelijke monumentenlijst.

>
>De markepaal aan de Veldmaterstraat dateert uit 1780

[Windmolen De Korenbloem

Haaksbergen is één windmolen rijk: De Korenbloem uit 1798 in de Fazantstraat. Dit monument overleefde alle stormen, zoals diverse sloopdreigingen en wisselingen van eigenaren.

Achtereenvolgens was het een stellingmolen, een beltmolen en weer een stellingmolen. Bij een stellingmolen is een houten galerij om de molen heen gebouwd. Van daaraf kan het wiekenkruis op de wind worden gedraaid. Een beltmolen heeft geen galerij, maar staat op of heeft rondom een natuurlijke of kunstmatige heuvel. Sinds 1966 is de gemeente Haaksbergen eigenaar en wordt de molen in stand gehouden als een kostbaar bezit uit het verleden. Hij wordt beheerd door Stichting De Hoksebergse Möll'n, waarvoor vrijwilligers werkzaam zijn, vooral uit de buurt. In 1797 verkocht de Marke Haaksbergen en Honesch voor 48 gulden een scheffel ($\pm 1/8$ ha) veldgrond aan George Boekman. Hierop liet diens schoonzoon Bernardus van de Pol een windmolen bouwen. Het werd een achtkantige stellingmolen met schuine schoren (balken waarop de stelling steunt). In 1888 moest groot onderhoud worden gepleegd, omdat de doorrit inzakte en er dus een nieuwe tunnel moest komen. De stelling was in zo'n slechte conditie, dat deze moest worden gesloopt. In 1891 werd de molen omgebouwd tot een met stoom aangedreven beltmolen, om niet meer afhankelijk te zijn van de wind. Tevens bouwde hij een pakhuis

en een houtzagerij en omstreeks 1913 een café. Dat staat er nog: De Oude Molen, later uitgebreid tot zalencentrum. In 1923 werd de molen gerestaureerd en kreeg tevens de huidige naam De Korenbloem. Vanaf 1934 werd alleen nog gemalen met de stoom-molen, waardoor de windmolen ernstig in verval raakte. In 1966 is de molen gerestaureerd. Hij is toen niet maalvaardig opgeleverd; de wieken draaiden alleen bij wijze van uiterlijk vertoon. In 1985 lag er een plan om de molen zo te restaureren dat de maalstenen weer zouden functioneren. Toen ontstond er veel discussie over de vraag of de molen wel op deze plaats moest blijven staan. Hij was immers behoorlijk ingesloten geraakt door de omliggende huizen. Het idee van verplaatsing riep heftige reacties op, ook van de buurt. Daarom is toen van verplaatsing afgezien en besloten tot een grondige

restauratie.

**> De Korenmolen aan de Fazantstraat wordt in bedrijf
gehouden door vrijwilligers.**

3676

I Thema's Open Monumentendag en winnaars monumentenprijs

1997	Religieus erfgoed	De onderhoudsgroep van de Bonifatiuskerk
1998	Restauratietechnieken	De Blanckenborgh BV
1999	Monumentaal groen	Landgoed de Jordaanshoeve
2000	Water	Vereniging Hoksebergse Möll'n
2001	Wonen	Firma R. Klaver
2002	Handel en vervoer	Museum Buurt Spoorweg
2003	Agrarisch erfgoed	Landgoed Het Lankheet
2004	Verdediging en grenzen	Vereniging Natuurmonumenten
2005	Religieus erfgoed	Hervormde Gemeente Haaksbergen / Buurse
2006	Feest	Stichting Groot Scholtenhagen
2007	Jonge bouwkunst	Domijn, voorheen Lucht en Licht
2008	Sporen uit het verleden	Heemkundegroep Buurse
2009	Op de kaart gezet	Niet uitgereikt
2010	De smaak van de 19e eeuw	Ploddershoes / familie Beumers
2011	Oud gebouw-Nieuw gebruik	Projectgroep Theeschenkerij Jordaan
2012	Groen van Toen	Schaapskooi Rosinkweg / familie Reith

Enkele uitgaven zijn nog verkrijgbaar in het Historisch Centrum.

| Colofon

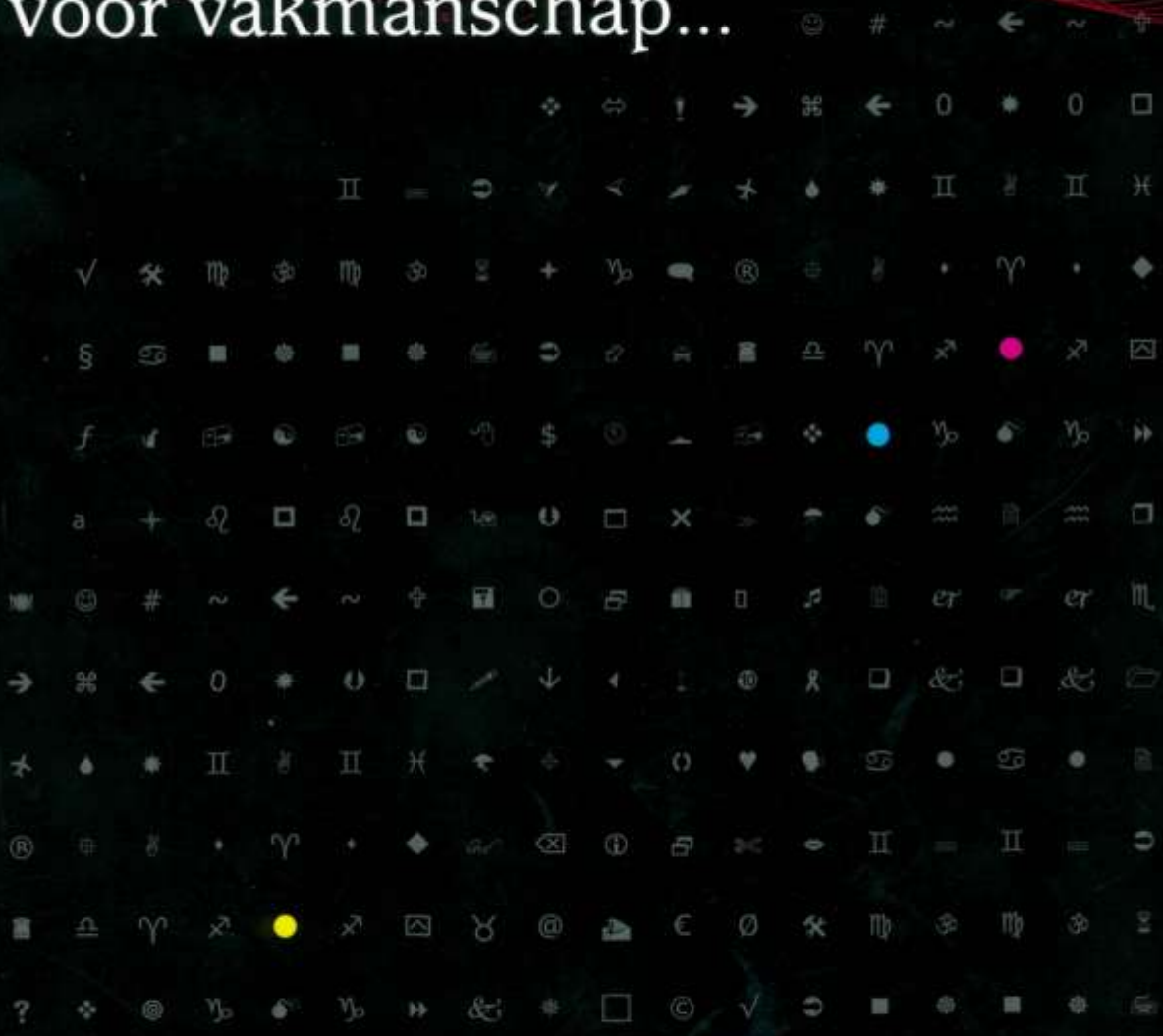
Uitgave:	Historische Kring Haaksbergen, september 2013
Samenstelling:	Werkgroep Monumenten en Archeologie, met medewerking van de gemeentelijke Monumentenraad
Redactie:	Jan Goorhuis (coördinatie), Bram van Leeuwen (tekstcorrectie), Frans de Lugt (tekstbegeleiding), Henk Menkehorst, Jeroen Moes, Gerrit Olink, Wim Oltwater, Eric Ooink, Jan Put en Nico Spit
Fotografie:	Bert Koebrugge en Herman Nijhuis van de Fotogroep Haaksbergen
Druk:	Hassink Drukkers, Haaksbergen
Dank:	De Open Monumentendag 2013 is mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van de Gemeente Haaksbergen en betrokken eigenaren en bewoners.

Open Monumentendag zaterdag 14 september 2013.

kleur in beeld

[&•ℓ◆□ ✕■ Ωℓℓ•♠]

Passie voor vakmanschap...

hassinkdrukkers.nl

HASSINK DRUKKERS HAAKSBERGEN

Handelsstraat 1 | Postbus 177 | 7480 AD Haaksbergen | t [053] 572 17 77 | f [053] 572 62 75 |